

NAD BREZDNOM.

Povest. — Spisal Jos. Vandot.

3.

Tisti dan je bil oblačen in megle so se vlačile po gorovju. Dišalo je po dežju in snegu, in zato so pričeli delati drvarji s podvojeno močjo. Zbali so se zime, a njihovo delo še ni bilo dokončano. Zato so pa tudi delali, da jim je tekel pót curkoma z obraza. A Košutnikov Inja ni delal tistega dne. Že zarana ga je poslal Matija po sir na planino. Inja je šel radevolje in se je veselil lepega pota.

Sredi gozda ga je ustavil nenadoma Hkavčev Lojz. »Hoj, počakaj!« je rekel in je dvignil nekaj v papir zavitega in z drobno vrstico prevezanega. »To-le boš nesel na planino. Saj poznaš pastirja Klemuca? Njemu izroči to, pa mu povej, da mu pošilja to Hkavčev Lojz. Ali si slišal?«

Inja je prikimal. Dobro je poznal Klemuca. Saj so ga poznali vsi na vasi, pa bi ga ne poznal Košutnikov Inja? — »Bom pa nesel,« je rekel Inja in je vzel prazni nahrbtnik z rame. Potlačil je tisto reč vanj in ga je oprtil spet.

»Ne bo zastonj, Inja,« je pridejal Hkavčev Lojz in se je namuznil. »Ko se vrneš, ti podarim dvajsetico. Da ne boš nosil zastonj.«

Inji se je zasmejalo srce v mladih prsih. Glej, glej, dvajsetico si prisluži, pa še na tako lahek način. Lepo jo spravi in jo ponese pri prvi priliki domov. Spravijo naj jo mati, dokler ne prinese tudi svetlih kronic. Potem pa kupi bratcem in sestricam levo obleko, da ne bodo hodili ob nedeljah zakrpani k sveti maši. Veselili se bodo in si bodo mislili: »Inja, hej, naš Inja nam je kupil obleko... Saj pravimo — naš Inja...«

In mladi drvar je šel veselo skozi gozd. Prepeval je na glas in je tudi tupatam zavriskal, da je jekalo od strmih snežnikov. Iz gozda je došel na širono senožet, po kateri se je pasla tropa belih ovac. Sredi senožeti je stala visoka skala. Na skali pa je sedel pastirček in je prepeval glasno.

Zagledal ga je Inja in ga je spoznal. Janezek je bil, Gromčev Janezek, ki je pasel Dolenčeve ovce na senožeti. Zavriskal je Inja, ko ga je zagledal. Ozrl se je Janezek nanj, pa je zamahnil s klobučkom. Stopil je s skale in je šel Inji naproti.

»Kam pa, Inja?« ga je nagovoril in se je začudil. »Kaj nisi drvar tam v Kotu in ali si ne prislužiš deset svetlih kronic na mesec? Ha?«

»Drvar sem, Janezek,« je odgovoril Inja in se je posmejal. »Tudi deset svetlih kronic si prislužim na mesec. Toda danes grem na planino po sir. Kaj misliš, da bom samo sekal? Ej, dobi se še kako drugo delo, Janezek.«

Gromčev Janezek ga je gledal z grdo zavistjo v srcu. Glej ga Injo! Vsak mesec si prisluži deset svetlih kronic. A ubogi Janezek pase vse leto

ovce pri Dolencu. Na, pa si prisluži komaj vse leto toliko, kolikor Inja en mesec. Saj pravim — ni vsak rojen pod tako srečno zvezdo kakor Inja... In v Janezkovem srcu raste vedno večja zavist. Spleza spet na skalo in se vsede tam gori. A ne prepeva več, ampak gleda za Injo, ki gre naglo preko senožeti. Vidi Janezek svetle kronice, ki si jih služi Inja. Pa tudi svojo revščino vidi, pa mu je hudo pri srcu.

»Glej ga Injo!« misli samprisebi. »Kako je bogat, ker si prisluži toliko na mesec. A jaz sem revež... Saj pravim — ti prebiti Inja...«

Inja pa stopa čvrsto navkreber. Dolgo hodi skozi molčeči gozd po potu, ki se vzpenja semtertja po strmini. Misli na Gromčevega Janezka in se smeje samprisebi. Glej ga Janezka! Kako mu je nevoščljiv, ker si prisluži deset svetlih kronic na mesec! Ta Janezek, ta Gromčev Janezek ne pomisli, koliko se mora Inja truditi, da si prisluži tiste kronice. Janezek pa samo sedi na skali in gleda po ovcah, ki se same pasejo po ravni senožeti. Saj pravim — ta Janezek, ta Gromčev Janezek!

In Inja stopa više, vedno više. Pozabi že na Gromčevega Janezka in prične misliti na Hkavčevega Lojza. Bog ve, kaj mu je naložil v nahrbtnik? Mogoče suknjič, ali pa kako drugo stvar? In Injo prične prevzemati radovednost. Čudno se mu zdi, zakaj mu je izročil Lojz tako naskrivaj ta zavitek. Če je kaj navadnega, zakaj mu ni dal že v koči one reči? In v Inji je rastla radovednost vednobolj. Ko je došel vrh gore, se je vsedel na skalo, da se malo odpočije. Nahrbtnik je položil kraj sebe in ga je odprl brez premišljevanja. Vzel je iz njega zavitek, pa ga je gledal od vseh strani. Neprijeten duh mu je udaril v nos. Toda to mu je še bolj povečalo radovednost.

»Kaj more to biti?« je vprašal samega sebe. Toda naposled se ni mogel več premagovati. Naglo je razvezal zavitek in je zagledal v papirju zavito — kožo. Inja se je začudil, da je kar tlesknil z rokami. »Glejte si no,« je izpregovoril in se je zasmel ob enem. »Kaj pošilja Lojz Klemucu! Hm, kje je neki iztaknil to kožo? Od teleta ni, od kože tudi ne. Kaj naj pomeni to?«

In Inja ugiba in ugiba. Toda uganiti ne more. Čudno se mu zdi vse to in samsebi si ne more razložiti, čemu pošilja Lojz Klemucu svežo kožo. »A najsi bo, kar hoče,« ukrene Inja naposled. »Lojz mi je izročil zavitek, pa ga tudi oddam Klemucu. Kaj meni mari, zakaj jo potrebuje Klemuc! To je Lojzeva in Klemučeva skrb.«

Naglo potlači Inja kožo nazaj v nahrbtnik. Napoti se naprej in prične še bolj čvrsto stopati po hrspavi poti. Čez dobro uro pride na planino, raztezajočo se pod strmimi, s snegom pokritimi snežniki. Že oddaleč sliši prijetno zvončkljanje, ki se širi kroginkrog po zagorskem svetu. Tuintam zagleda čredo krav, ki se pase mirno po sočnih travinah. Odnekod se čuje vesel glas, ki prepeva glasno pesem.

Inja se ustavi na parobu, pa gleda ves zavzet po lepi planini. Pri srcu mu je tako veselo, da dvigne klobuček, pa zavriska na glas: »Hoja-u-

hoho!« Od vseh strani mu odgovori beketanje in meketanje. Še celo krave doli niže dvignejo glave pa zro nanj z velikimi očmi.

Izza skale stopi dolg in suh pastir. Oblečen v oguljeno, z velikimi krpami zašito obleko. Obraz mu je kosmat, in neprijazne oči se ozirajo na mladega drvarja. »Kaj begaš živino, ti spak predrti?« zarohni vanj in dvigne zakrivljeno palico.

Inja ga pogleda in se zasmije. »Glej ga no,« reče in stopi bliže. »Saj si ti, Klemuc. Prav, da sem te našel. Ne bo mi vsaj treba, da bi te iskal naokrog... Veš, ongavi Lojz te pozdravlja. Poslal ti je po meni nekaj. V papir je zavito in zadržnjeno z vrstico... Glej, to-le.«

In Inja privleče iz nahrbtnika kožo, pa jo poda pastirju. Klemuc se namuzne in utakne pod pazduho zavitek. Obraz se mu razjasni in zadovoljno gleda dečka. »Ti si Košutnikov Inja, ha?« reče prijazno. »Pa kako te je našel Hkavčev Lojz? Ali si šel skozi Kot?«

»Iz Kota sem prišel,« odgovori Inja. »Kaj ne veš, da sem pri drvarjih mesto Štrijonovega Bošta? Že teden dni sem tam. A Bošta je podrla smreka, da mu je zlomila nogo. Kaj ne veš tega, Klemuc? Deset svetlih kronic si prislužim na mesec. Pa ti ne veš tega, Klemuc?«

Pastir se nasmeje pa odgovori: »Seveda ne vem. A zdaj vem, ko si mi povedal ti. Glej, glej — pravega si je izbral Lojz. Ti si dečak, da ti ni para. Saj pravim, dobro ti bo še na svetu, ker si takšen dečak.«

Inji dé ta hvala dobro. Namuzne se trikrat in reče: »A kaj za to? Glavna reč je, da si prislužim deset svetlih kronic. Kje bi mogel dobiti boljšo plačo? Gromčev Janezek pase ovce, pa si prisluži komaj deseti del tega, kar si prislužim jaz. Seveda, dela je pri drvarjih zadosti; pa je tudi trdo delo. A kaj se hoče? Zaslužek je pa le lep.«

»Saj pravim, da si dečak,« mu reče spet pastir Klemuc. »Le vedno ostani tak, pa ti bo dobro. Na, tu imaš desetico za to, kar si mi prinesel od Lojza. Za trud naj bo.« — Inja poskoči od veselja, ko zagleda svetlo desetico na svoji dlani. Glejte si no — Klemuc mu je podaril desetico, a v Kotu mu da še Lojz dvajsetico. Kako urno in lahko si prisluži denar! A ob mesecu dobi še deset svetlih kronic. In potem bo obleka, lepa obleka ravno za Božič. Pa tudi sestrice in bratci bodo vsi novi od tega bogatega denarca, ki si ga prisluži Inja pri drvarjih. Glejte si no!

»Pozdravi Lojza!« mu reče Klemuc. »Tako mu reci, da je vse prav. Le brez skrbi naj bo. Vse je lepo in v redu... Ali si slišal, Inja? Vse to povej Lojzu. Nemara te pošlje kmalu spet k meni. A reci mu, da požene nemo drugi teden živino v dolino. Če hoče še kaj doseči, naj se požuri.«

»Vse mu povem, kar si mi naročil,« odgovori Inja in se čudi, ker ne razume popolnoma pastirjevih besed. Napoti se potem preko planine do kočsredi planine. Prileten planšar ga tam pogosti s sladkim mlekom in skuto. Utakne mu v nahrbtnik velik kos sira in mu naroči, naj pozdravi drvarja Matijo. »Dober človek je Matija,« reče stari planšar. »Njega poslušaj, ti Inja, pa ne boš krenil nikoli z dobre poti. A Hkavčev Lojz je hudoben človek. Hodi mu s pota, ti rečem, Inja.«

Mladi drvar se začudi. Kaj, Lojz je hudoben človek? Saj je vedno prijazen z njim. Vsi drvarji molče neprestano. Samo Lojz govori in pripoveduje to in ono. A samo pametne in lepe reči. Še nikoli mu ni rekel napadne besede. Samo dobro je govoril drvar Lojz. Pa davi mu je obljubil dvajsetico, ako ponese pastirju Klemucu oni mali zavitek. Pa da bi bil Lojz zato hudoben? Oj ne, in stokrat ne! ... Inja zmigne z glavo, pa pogleda od strani starega planšarja. Kako se motite, stric planšarjev! Lojz je dober človek in Lojz mu ne bo storil nikoli žalega.

Tako je premišljeval Inja, ko je šel s planine. Vso pot je mislil na besede starega planšarja in se je spominjal natanko vsake besedice drvarja Lojza. A našel ni niti ene slabe. »Napak ga sodi planšarjev stric,« reče naposled samsebi, ko pride do zelene senožeti, kjer pase ovce Gromčev Janezek. Še enkrat reče tam na glas: »Lojz je dober človek. Hej, jaz vem, da je dober človek.«

Zagleda ga Gromčev Janezek, pa stopi k njemu. »Hej, Inja!« ga pozdravi in nadaljuje: »Ali slišiš, Inja? Kaj boš pa vse kupil za toliko kronic, ki jih prislužiš pri drvarjih? Samo to mi še povej, Inja!«

»Hm,« dé mladi drvar, »lahko si kupim to in lahko si kupim ono. Veš, pa kaj si bom kupil? Ongavo hišo na sredi vasi. Saj veš, da ima dve nadstropji. Če bom deset let drvar, pa si lahko kupim tisto hišo. A kdaj si jo boš mogel kupiti ti, Janezek? To te vprašam?«

Gromčev Janezek se namrdne in se zasuče na peti. Pogleda še enkrat na Injo, potem pa odide molče proti skali. Pa ves zelen je od jeze. Inja se zasmee na glas in je ves zadovoljen, da je zasolil Janezku tako debelo. Pozna Janezkovo zavist in ve, da je pastirček nevoščljiv njemu, ki si prisluži deset kronic na mesec. Prav mu je — temu zavistnemu Janezku. Zakaj pa je tak? Hej, pa ga pouči Inja enkrat, na lep način ga pouči. Samo, da mu pade enkrat prava misel v glavo.

Inja se smehlja, ko gre preko senožeti. Janezku se smeje in njegovi zavisti. Premišljuje, kako bi ozdravil pastirčka te grde bolezni. Vso pot premišljuje, do drvarske kočice v Kotu ugiba; toda prava misel mu le noče v glavo.

Stari Matija pohvali Injo, da je prišel tako hitro nazaj. Ogleda sir, pa je zadovoljen. »Velik kos ga je dal planšar Tomaž,« reče. »Pošten človek je Tomaž. Ni, da bi stiskaril in odiral ljudi...«

Inja spet vihti sekiro ob debelem hlodu, da frči lubje in iverje okrog njega. Zadovoljno žvižga in je vesel, da sme delati tako težko delo, ki je pa njegovim krepkim rokam samo igrača. Tuintam pogleda na Lojza, ki dela na drugi strani rovta. Pa tudi Lojz se ozira nanj, kakor bi hotel nekaj izvedeti od njega. »Hej, Inja!« zavpije naposled. »Prinesi mi vode!«

Inja steče k studencu, pa prinese drvarju polno kanglo vode. Lojz mu namežikne, pa ga vpraša potihem, da ga ne slišijo drvarji: »No, kako je bilo? Kaj je rekel pastir Klemuc?«

»Pozdravlja te,« sporoči Inja. »Rekel je, da je vse prav in bodi brez skrbi. Vse je v redu, je rekel in me je vprašal, če sem ga dobro slišal.«

»Prav, prav,« dé drvar Lojz ves vesel. »A tebi, Inja, rečem, da dobiš dvajsetico. Še drevi jo dobiš, ko pridemo v kočo, ker si dobro opravil vse ...«

Inji se je spet nasmejalo srce. Zažvižgal je na glas in je šel k svojemu hrodu. Mislil je do večera lepe misli. Vsem bratcem in sesticam kupi za Božič novo obleko. A posebno še najmlajši sestrici Minici. Lepo krilce ji kupi in gorko jopico. Pa tudi lepo, pisano rutico za na glavo. Smehljala se bo Minica, vse dolge dni se bo smehljala revica. Ej, ej... (Dalje.)

ČUDEN ZDRAVNIK.

Spisal Julij Slapšák.

V.

Neugnana, živa veverka je naredila že marsikatero neumnost v hiši. Vsako jutro je glasno pozdravila, pomolivši glavico iz svojega domka na steni, vse v hiši, posebej seveda še Stanka. Sedla je na rob zabojčka, pa se ozirala po vseh kotih v izbi, največ pa, kajpak, na mladega bolnika v postelji. In cvrčala in momljala je že za zajtrk, da je šlo kar skozi ušesa. Nato je pa poskočila in tekala in se lovila, da se je kar kadilo za njo. Tako se je godilo dan na dan.

Nekoč se prebudi Stanko že precej zgodaj. Brž pogleda gor na zabojček veverke nikjer! »Oh, mama, kje je pa veverka — ali še spi?« vpraša.

»Že še ni vstala. Čak, jo pa zbudim,« odgovore mati in pogledajo v njeno hišico. A zabojček je bil prazen. Pogledajo mati na peč, za mizo, pod klop ... veverke nikjer. Pretaknejo vse kote, preiščejo vso hišo — veverke nikjer. Preiščejo iznova vso hišo, pretaknejo in preobrnejo vsako reč, nič — veverke nikjer in nikjer!

»Veverke ni, moje veverke ni!« je zajokal Stanko in gledal žalostno za materjo, ki so še vedno stikali za porednico. »Veverke ni, moje veverke ni!« je jokal Stanko in od žalosti vil roke. Pa mu pade roka na odejo, na očetovo toplo suknjo, ki so jo vrgli mati čez sinka, ker je bila noč hladna. V tistem hipu pa se začne nekaj zgibati v suknji. Rokav je zagibal, se premaknil, zaplesal. »Kaj pa skače v suknji, mama? Kaj pa pleše notri?« je vprašal začudeno. Mati so se obrnili k postelji. Pogled jim je obstal na očetovi suknji. »Kaj bo pa drugega,« so dejali čez nekaj trenutkov. In so šli ter dvignili suknjo in stresli rokav. In iz njega je skočilo nekaj živega. Kaj? — Saj veste: Stankova veverka ... In hop hop-hopsala! — pa je sedela na robu zabojčka, migala z bradico, premetavala košata šopa na uhljih, se priklanjala na vse strani ter cvrčala na vse grlo: »Šček-šček! Tlek-tlek!«